

NOVĂȚEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ ANUL V, NUMĂRUL 54 ❖ Miercuri, 20 Decembrie 2017 ❖ ISSN 2392 – 6961

MOȘ CRĂCIUN IARĂȘI SOSEȘTE...

Decembrie își flutură filele din ce în ce mai repede. Zilele tot mai scurte și nopțile tot mai lungi aleargă nebunește unele după altele iar frigul, zăpada, ghețurile și Crivățul par să pregătească un fel de sfârșit al Timpului. Așa se întâmplă din vremuri imemorabile. De vreo 6000-7000 de ani încoace oamenii au dat sensuri culturale marelui eveniment al sfârșitului de an și de început al unui nou. La început cei de pe la noi i-au dat un nume cosmic – Saturn – și apoi Nașterea Mântuitorului. Oricare i-a fost numele, evenimentul a fost pus în legătură cu Cosmosul, cu Lumina; o demonstrează monumentul megalitic de la Stonehenge de acum vreo 4000 de ani, pe vremea când în toate zonele Europei, și nu numai, domina Cultul Soarelui.

Dacă privim în aceste zile mișcarea aparentă a soarelui pe cer, datorată rotirii pământului, vedem că acesta este din ce în ce mai departe de noi, spre sud și abia dacă se mai ridică la vreo 20 de grade deasupra orizontului. Astfel, ziua are 8 ore și 50 de minute iar noaptea 15 ore și zece minute. Astrul zilei aflat așa departe de noi creează o oarecare teamă, pentru că întunericul nopților pare a nu se mai sfârși. Fenomenul este transformat sub raport cultural în manifestări umane din cele mai diverse: aprinderea focurilor, cântece pentru venirea din nou spre noi a Luminii, sacrificarea unor animale, cum este cazul porcului la Ignat (Ignis=zeul focului la antici) etc. La strămoșii noștri daci, dar și la verii lor romani, în această perioadă se sărbătoreau Saturnaliile, în cinstea zeului Saturn (zeul Soarelui, al Luminii); la egipteni se derulau procesiuni despre nașterea zeului Soare; la persani, respectiv iranieni, se sărbătoreau zeul Mitra ca zeu al Luminii etc. La toate popoarele este sărbătorită, într-un fel sau altul, reînnoirea soarelui spre noi. În cultura noastră ziua de 21 decembrie a fost numită Solstițiu (sol=soare; stitio= a sta pe loc), adică aparent soarele stă pe loc. Din acest moment astrul zilei, Lumina începe să

învingă Întunericul și va veni spre noi până la 24 iunie – Solstițiul de vară, când soarele va sta pe loc din nou și apoi se va îndepărta iarăși în nesfârșita reînnoire a timpului.

Sub aspect religios, momentul Nașterii Domnului este precedat de un ansamblu de manifestări, de pregătiri sufletești specifice. Avem în vedere postul, efectuarea spovedaniei, comemorarea celor plecați în lumea de dincolo, îngrijirea mormintelor sau cufundarea în sine pentru a face bilanțul celor bune și celor rele. Din punct de vedere laic, acum este timpul marilor pregătiri pentru Crăciun: curățenia generală a casei, tăierea porcului, pregătirea bucatelor pentru masa de Crăciun - friptură, cârnați, piftie, sarmale, caltaboși, slănină, colaci, colivă, pâine, cozonac, „prinoasele ce trebuie duse la biserică”, precum și pregătirea hainelor copiilor pentru a merge în Colindeț, cu Steaua, cu Sorcova sau cu Capra.

Astăzi toate acestea au cam amuțit. Noua civilizație datorată ameițitului „orientări spre Vest” a înlocuit multe din bucuriile pregătirilor de Crăciun, cu simple plăceri ale „shoppingului”, adică de a merge la cumpărături și a arunca bani în stânga și dreapta pe tot felul de surrogate, scilicet sau marfaturi care mai de care mai sofisticate, dar și mai scumpe. Bucuria Crăciunului românesc adevărat nu poate fi însă cu nimic înlocuită, pentru că toate pregătirile și manifestările privind Sfânta Sărbătoare conține o tainică întâlnire cu moșii și strămoșii noștri. Aceștia sunt parcă printre noi, pentru că de la ei am învățat cum să ne curățim sufletește, cum să ne primenim cugetul și simțirea, cum să încercăm să fim mai dreapți, mai buni, mai toleranți, mai înțelegători unii cu alții. Chiar străvechiul obicei ca în noaptea de Crăciun să ardă mereu focul lângă noi, semnifică un fel de comuniune cu Lumea, cu Universul, o înțelegere a vieții noastre ca un foc ce se aprinde și se stinge pe măsură, cum spuneau cei vechi.

Mai nimic din toate acestea nu mai valorează azi nici cât o ceapă degerată, cum se zice. Acum lumea are alte idealuri: bani cât mai mulți, burtă cât mai sătulă, putere asupra a cât mai mulți oameni și apoi vom mai vedea cum este pe lumea cealaltă. Dar până acolo vedem că lumea aceasta în care trăim a cam pierdut drumul spre marile și micile bucurii ale Nașterii Domnului, a Luminii, a Înțelepciunii care vine din veacuri.

Prof. univ. dr. N. VINȚANU

SPERANȚE MARI PENTRU ANUL CARE VINE

La sfârșitul fiecărui an, obișnuim să facem un bilanț și să vedem ce am realizat în anul care pleacă, dacă ne-am îndeplinit obiectivele sau am rămas datori. Vorbind despre Novaci, despre modul în care Primăria a răspuns dorințelor și necesităților noastre, se poate spune că a fost un an bun. Pe parcursul anului am informat novăcenii cu tot ce s-a făcut în localitate pentru binele acestei comunități.

Intrarea într-un nou an, trezește în mintea fiecăruia nu doar interesul, ci și curiozitatea despre cum va fi anul 2018. Cu aceste gânduri, m-am adresat Primarului Orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, înainte de a păși pe treptele anului 2018.

-Dumitru Leuștean: Ceea ce am realizat în cursul anului 2017 se vede, așa că nu e cazul să mai vorbesc despre ce a fost. Anul 2018 este în pragul casei. Cu toții ni-l dorim să fie mai bun decât anul pe care-l încheiem peste câteva zile.

Primăria Orașului Novaci are în vedere ca anul ce urmează să ne treacă pragul să fie un an mai bun, un an în care să depășim tot ce s-a realizat până acum, să fie nu doar Anul Centenarului Marii Uniri, ci și anul în care să depășim orice vis al novăcenilor pe anevoiosul drum spre culmile de civilizație și cultură la care s-au gândit mereu înaintașii noștri, oamenii de vază ai Novaciului care și-au dorit în permanență ca aici la poală de munte să se ridice una dintre cele mai frumoase localități ale Gorjului.

Prin tot ce ne-am propus pentru anul care ne bate în ușă, credem că avem mari speranțe că vom depăși toate așteptările și că Novaciul are marea șansă de a ajunge acolo unde și l-au dorit înaintașii noștri.

- Domnule Primar, vă cunosc destul de bine. Știu că sunteți un om cu dragoste pentru Novaci și novăceni, bun gospodar, hotărât și de neînduplecat atunci când este vorba de viitorul acestei localități, pe care-l doriți cât mai frumos. Avem mari așteptări de la Dv., așa că haideți să nu mai lungim vorba. Ce proiecte aveți pentru anul 2018?

- Dumitru Leuștean: Avem multe și mari proiecte, investiții care cu siguranță vor schimba fața orașului Novaci. Unele investiții pe fonduri europene, altele pe fonduri guvernamentale, altele pe fonduri prevăzute din bugetul local. Să o luăm pe rând.

Investiții din fonduri europene:

- Eficientizarea energetică și termică a clădirii Spitalului Orașenesc Novaci, Măsura 32B1, valoare proiect cca. 1,7 milioane euro. Ne găsim în faza de precontractare.

- Colectarea și prelucrarea lăunii, proiect național în care Orașul Novaci este lider de proiect, în parteneriat cu încă 7 primării din zone cu crescători de oi din țară, Măsura 2B1, valoare proiect cca. 7,2 milioane euro.

- Refacerea activității de transport local prin achiziționarea de autovehicule nepoluante, cu acumulatori cu o fiabilitate ridicată și refacerea infrastructurii pe anumite străzi. Valoare proiect, cca. 5 milioane de euro.

- Construirea și punerea în funcțiune a unei Clinici de recuperare cardiovasculară, ortopedie, neurologie etc., unitate spitalicească ce urmează să fie amplasată în Plaiul Novaci, zona Monumentului lui Tătărescu. Vor fi asigurate dotări de ultimă performanță și specialiști. Valoarea proiectului este foarte mare.

- Construirea și darea în funcțiune a unei Grădinițe de Copii cu program normal, investiție asigurată prin fonduri de la Banca Mondială. Grădinița va fi amplasată în Strada Gruului, lângă Brigada de Pompieri.

- Se va asigura finanțarea construirii unui Centru social de zi pentru bătrâni și copii – Proiect GAL-Parâng.

- Tot din fonduri europene avem în vedere demararea unor investiții turistice la Râncă, amenajarea infrastructurii și dezvoltarea turismului.

Interviu realizat de
Constantin DĂRVĂREANU

IISUS – PRUNCUL NĂSCUT ÎN BETLEEM

Nașterea unui copil într-o familie este un eveniment dureros care devine imediat sărbătoare. Mama uită de chinuri și trăiește nespusa bucurie de a-și simți copilul în brațe. Când tatăl merge la primărie să-și declare odrasla nu uită să-și anunțe vecinii și să se laude cu el. Dacă este la serviciu, își cinstește colegii cu un păhărel iar dacă se află în misiune, vestea i se prinde de umeri ca niște aripi. Botezul este urmat de o petrecere cu mâncare, băutură, muzică și joc ca la nuntă. Pe alocuri se mai păstrează datina ca pruncul să fie dus la nași la un an, unde primește prima tunsoră în fața icoanelor cu colac și urări de sănătate. De pretutindeni mama primește felicitări, prevestindu-i-se un viitor strălucit și sprijin la bătrânețe.

Nici Nașterea Domnului nu e văzută altfel decât ca o imensă, luminoasă sărbătoare. Momentele grele precum anevoioasa călătorie a Sfintei Fecioare, inospitalitatea orașelului de baștină în care ea devenise o străină, porțile închise ale hanului, singurătatea peșterii, nașterea tainică, reacția lui Irod, pribegia egipteană, toate acestea au pierit, copleșite de certitudinea că prin ceea ce s-a petrecut în Betleem, însuși Dumnezeu s-a întrupat în persoana Fiului Său pe care Îl născuse mai înainte de toți vecii, făcând aceasta numai și numai din iubire pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire. Bucuria a umplut universul. Totul este transfigurat. Peștera a devenit cer, ieslea s-a prefăcut în leagăn, pântecul Fecioarei e tron de heruvimi. Toată această revărsare de lumină, adie și prin colindele noastre. La Nașterea Mântuitorului: „Îngerii cântau,/Păstorii fluierau,/Magii se-nchinau,/Toți se bucurau”. Natura însăși se poartă cu mare gingășie față de dumnezeiescul Prunc, ocrotindu-L de intemperii. „Vântul bate, nu-L răzbate,/ Neaua ninge, nu-L atinge”.

În văzduhul istoric al Nașterii Domnului există însă un moment care tulbură seninătatea celor scrise mai sus. Momentul este istorisit de Sfântul Evanhelist Luca la capitoul 2 versetele 22-40, din Evanghelia sa. La 40 de zile de la Nașterea lui Iisus, Sfânta Fecioară împreună cu Iosif au mers cu Pruncul la Ierusalim, să aducă jertfă de curățire prescrisă de legile lui Moise. În Sfânta cetate, adică în Ierusalim, locuia pe atunci și un om foarte bătrân, anume Simeon, despre care ni se spune că era „drept și temător de Dumnezeu”, adică un om cu o viață curată și sfântă. Nu e de mirare deci că Duhul Sfânt era peste el, ceea ce însemna că bătrânul avea darul profeției, însușire de a vedea ceea ce oamenii obișnuiți nu văd. Mai știm că el se număra printre cei ce așteptau „mângâierea lui Israel”. Cunoaștem din Sfânta Scriptură că întreaga omenire decăzuse din pricina neascultării primilor

oameni Adam și Eva, și că însuși poporul ales fusese pedepsit de Dumnezeu pentru repetatele lui abateri din calea poruncilor divine. Cu toate acestea, profeții Vechiului Testament, inspirați de Duhul Sfânt, anunțaseră că va veni o vreme, când Dumnezeu îi va trimite omenirii, inclusiv lui Israel, un Mântuitor care să aline suferințele și să curme dominația răului în lume. În virtutea acestei profeții, cei mai buni și mai luminați dintre fiii lui Israel se aflau într-o permanentă stare de veghe, așteptare și speranță. În ceea ce-l privește pe Simeon, lui anume i se descoperise că nu va vedea moartea până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului. La o vreme când se afla în casă, bătrânul a primit îndemnul Duhului Sfânt de a se duce de îndată la templu. Acolo, în așteptare, a văzut-o pe Fecioara Maria intrând cu Pruncul în brațe. Atunci el, l-a întâmpinat pe Prunc cu sfântă iluminare, l-a luat din brațele mamei și l-a trecut în brațele sale tremurând mulțumind lui Dumnezeu și rugându-L ca de acum să-l elibereze de vreme ce ochii lui, după atâta așteptare, văzuseră lumina prin care toate neamurile aveau să-și descopere puțința de a se mântui. Înapoiind Pruncul în brațele Maicii, Simeon a binecuvântat-o și i-a spus aceste cuvinte: „Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel și ca semn care va stârni împotriviri. Iar prin însuși sufletul tău va trece sabie, ca să se dea pe față gândurile multor inimi”. Binecuvântarea este o rostire însoțită de un gest. Când Dumnezeu binecuvintează o comunitate sau o persoană, înseamnă că acel om sau acea comunitate a intrat sub protecție divină. Când un om sau o comunitate îl binecuvintează pe Dumnezeu înțelesul este pe de o parte că omul vorbește despre Dumnezeu sau Lui Dumnezeu numai de bine, iar pe de altă parte Îl laudă și îi mulțumește Lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra sa. Când un părinte își binecuvintează copilul înseamnă că îi dorește prosperitate și fericire. Când un arhiereu sau preot binecuvintează pe cineva, rostirea sau gestul nu sunt o simplă urare ci invocarea harului dumnezeiesc asupra celui binecuvântat. Când este vorba de o persoană cu viață sfântă, binecuvântarea cuprinde în ea și certitudinea că urarea de bine se va plini. Sfânta Fecioară auzise acest cuvânt de la arhanghelul Gavriil: „Binecuvântată ești tu între femei...” (Luca I, 28), dar și din gura Elisabetei, mama Sfântului Ioan Botezătorul, îndată după Bunavestire: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecului tău...” (Luca I, 42). Maria avea toate motivele să creadă că viața ei va fi lipsită de umbră. În cazul de față observăm că Simeon pe de o parte o binecuvintează pe mama Pruncului, iar pe de altă parte îi vestește o sabie care îi va stăpunge inima, ceea ce ar fi tot una cu un blestem. Binecuvântarea și blestemul se exclud reciproc, fiind în contradicție. Pruncul a fost pus așadar spre contradicția multora, adică în dezacord cu o stare de lucruri. Contradicția este o stare de tensiune între două părți la capătul căreia cineva plătește. Este o reacție la o anumită așezare care trebuie schimbată sau în care trebuie introduse schimbări. În cazurile pozitive contradicția este un factor de progres.

COLINDELE STRĂBUNE

Prof. univ. dr. N. VINȚANU

Se pare că nicio moștenire culturală arhaică de la noi nu este mai tainică, mai profundă și mai aducătoare de bucurii precum Colindele de Crăciun și Anul Nou. Vechimea lor se pierde în negura vremurilor. Unii istorici vorbesc de 4000-5000 de ani, alții dau o dată mult mai recentă. Dincolo de acestea însă, Colindele în conținutul lor profund sunt expresia unor trăiri puternice ale omului în raport cu Sfintele Sărbători de iarnă. Dintre toate, mesajul cel mai cuprinzător este cel pe care îl rostește preotul la vizitarea caselor noastre înainte de Crăciun: „Nașterea Ta Hristoase, Dumnezeul nostru/, Răsărita lumii, Lumina Cunoștinței/ Că întru dânsa cei ce slujeau stelelor/De la Stea au învățat să se închine Ție/ Soarele dreptății/ Și să Te cunoască pe Tine/Răsăritul cel de sus/Doamne Mărire Ție.”

Ceea ce impresionează este numărul foarte mare al colindelor noastre. Cunoscutul și talentatul profesor și interpret de muzică populară Ion Bogza a strâns nu mai puțin de 2000 de colinde din Ardeal. Cifre apropiate exprimă și numărul celor din celelalte provincii românești. Toate ne demonstrează nu doar capacitatea creatoare imensă a poporului nostru, ci și bogăția manifestărilor spirituale ale acestuia. Aici credem că se cuvine să menționăm că tema de bază a colindelor este vestirea Marelui Eveniment al Nașterii Domnului, respectiv a Luminii și Speranței - a luminii împotriva întunericului; a speranței într-o viață nouă a deznădăjduiților.

Vestea Nașterii Domnului este dată de colindători, după cum ne spune G. Breazu, în vreo 50 de variante. Foarte multe colinde ne spun că acest eveniment este vestit de Steaua care i-a călăuzit pe magi: „Steaua sus răsare/ Ca o taină mare/ Steaua luminează și adeverează/ Că astăzi Curata/

Prea nevinovată,/ Fecioara Maria/ Naște pe Mesia/În țara vestită/Vitleeam numită. Vestea Nașterii Domnului este însă precedată de rugămintea făcută de colindători către oameni, de a se pregăti pentru a fi martori la Marele Eveniment: „Sculați, sculați, boieri mari/Sculați voi Români plugari/ Că vă vin colindători/ Noaptea pe la cântători.” Colindătorii ne descriu și locul Marelui Eveniment - curtea ciobanului Crăciun: „Umblă Maica pe pământ/Să nască pe Fiul Sfânt/Merge-n Sus și iară-n jos/Că bate vânt frigos/Se luană, se duseră/Tocma-n curtea lui Crăciun/Bună seara, Moș Crăciun!/Zis Maria celui bun/ Lasă-mă-n palatul tău/C-am să nasc pe Dumnezeu/”.

Din colindele noastre nu pot lipsi urările de sănătate, de belșug, de bucurie și fericire. Între toate acestea este unul spus de colindători la plecarea din curtea celor colindați, care se detașează prin frumusețea și simplitatea versurilor sale: Să trăiți/Să-nfloriți/Ca un măr/Ca un păr/Ca un fir de trandafir/Să fiți tari ca piatra/Luți ca și săgeata/La Anu și la Mulți Ani!”

Lumea mirifică a colindelor, ne transpune într-o atmosferă de basm, venită aici pe pământ pentru fiecare om. Pentru că fiecare dintre noi, în aceste zile auzim: Din cer senin/Un cor divin/Se aude lin cântând/ Păstori cu har/Pe culmi apar/Albi miei în dar ducând/ O stea din zări/Veghind cărări spre depărtări arzând. Totodată, simțim parcă apropierea la geam a bunicilor și străbunicilor noștri care ne spun: Din an în an/Sosesc mereu/La geam cu Moș Ajun/E ger cumplit pe drumul greu/D-ai obicei străbun/Azi cu strămoșii cânt în cor/ Colindul Sfânt și bun/Tot moș era și-n vremea lor/Bătrânul Moș Crăciun/E sărbătoare și e joc în casa ta acum/Dar sunt bordee fără foc/Și mâine-i Moș Crăciun...”

În vremea Mântuitorului, viața publică din Palestina era dominată de o clasă socială distinctă alcătuită din farisei, saduchei, cărturari și preoți. Fariseii și saduchei formau două partide politice alcătuite din oameni bogați și foarte influenți care pretindeau onoruri din partea celor mulți. Cărturarii erau învățați care cunoșteau legile lui Moise dar și pe cele civile, și instruiu pe tinerii învățați meniți să li se alăture. Preoții erau castă sacerdotală, în descendență din Aaron, fratele lui Moise. Exercitau cultul divin, iar dintre ei se alegeau arhierii care prezidau Sinedriul, adică tribunalul religios, politic și social. Preoția era ereditară și se bucura de numeroase privilegii materiale. Cealaltă parte a populației era alcătuită din negustori, zarafi, mici meseriași, muncitori agricoli, dar și din funcționari publici ce formau categoria vameșilor, adică perceptori ce încasau impozitele datorate imperiului roman ce stăpâna pe atunci Palestina. Vameșii aveau proasta reputație de oameni corupți, erau urâți de popor și disprețuiți. Ca oriunde în lume se găseau și aici cerșetori, invalizi, hoți și dezmoșteniți ai sorții. Într-o astfel de lume se ivește Iisus, un bărbat ca la 30 de ani, care vine din rândurile mulțimii și este prezentat de Ioan Botezătorul drept „Mielul Lui Dumnezeu Cel ce ridică păcatele lumii”. O extraordinară recomandare dacă ținem seama de uriașul prestigiu al Sfântului Ioan. Mielul este pus în relație cu Dumnezeu și misiunea sa este aceea de a mântui lumea, întreaga lume de păcat. O provocare nemaîntâlnită în istoria omenirii.

De la bun început, cei doi poli ai contradicției se conturează. Pe de o parte ei, farisei, saduchei, cărturari și preoți înțepeniți în ale lor, pe de altă parte El Cel ce contrariază prin nouitate. Ei cu nume de rezonanță socială, El, un anonim; ei, școliți în tradiția rabinică, El, un autodidact; ei, de origine nobilă, El, despre care se spune că ar fi fiul unui dulgher. Acestea sunt doar contradicții însă lucrurile exaladează pe măsură ce Iisus pare să conteste datini adânc înrădăcinate: ei se roagă public, în piețe, El pretinde că adevărata rugăciune se face în taină; ei când postesc arborează ținută de doliu, El dimpotrivă, cere post luminat; ei știu că sâmbăta trebuie ținută cu sfințenie, El afirmă că nu omul este făcut pentru sâmbăta ci sâmbăta pentru om; ei socotesc că săracii sunt vrednici de milă, El afirmă că sunt vrednici de fericire; ei știu că legea bogaților este aceea de a-și spori averile, El răstoarnă totul și le poruncește să renunțe la ele în favoarea săracilor; ei au moștenit legea talionului, a răzbunării, EL impune o iertare nelimitată și chiar iubirea de vrăjmași; ei se țin la distanță de popor, de păcătoși, El stă la masă cu vameșii; ei pretind că dețin monopolul corectitudinii, El îi preferă pe cei păcătoși care se pocăiesc de păcatele lor; ei cred într-un singur Dumnezeu, al lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov, El pretinde că Dumnezeu are un Fiu care este chiar El, Iisus căruia Tatăl i-a încredințat puterea de a face minuni.

Preot, COCONEȚU ION

SPERANȚE MARI PENTRU ANUL CARE VINE...

Urmare din pag. 1

Investiții din fonduri guvernamentale:

- Se vor demara procedurile de achiziție privind modernizarea, reabilitarea și dotarea Școlii Gimnaziale nr. 1 Novaci, Școlii Gimnaziale nr.2 Pociovaliștea, Liceului Teoretic Novaci, Grădiniței de Copii nr.1 Novaci, Grădiniței de Copii nr.2 Pociovaliștea.

- Se fac demersuri pentru obținerea finanțării pentru modernizarea drumurilor locale din Novaci și Rânca, Pieței orașului Novaci, Sălii de Sport și a Casei de Cultură.

- Se va trece la modernizarea întregului iluminat public în zonele unde nu s-a realizat încă modernizarea acestuia în oraș.

- Se fac demersuri pentru construirea unui bloc ANL pentru specialiști, medici, profesori etc.

Trebuie să subliniez faptul că în ceea ce privește investițiile din fonduri europene și guvernamentale, Primăria Orașului Novaci va asigura cofinanțările necesare.

Investiții din fonduri prevăzute în bugetul local:

- Reabilitarea monumentelor istorice din localitate.

- Amenajarea unui parc în zona centrală.

- Reabilitarea și modernizarea unor drumuri locale.

- Semaforizarea localității în

vederea siguranței circulației autovehiculelor și protecția pietonilor.

- Construcția unui sediu pentru Brigada de Pompieri.

- Continuarea activității de amenajare a spațiilor verzi prin plantarea cu arbuști specifici zonei.

- Sprijin în finalizarea lucrărilor de refacere a Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din centrul orașului.

- *Domnule Primar, într-adevăr se anunță un an deosebit. Sunt obiective de mare importanță pentru evoluția viitoare a Orașului Novaci.*

- **Dr. ing. Dumitru Leuștean, Primarul Orașului Novaci**

Voi face totul ca aceste obiective să fie realizate. Am spus-o mereu și repet: vreau să se știe că am fost primarul acestui oraș și să nu-mi fie rușine să mă întâlnesc cu novăcenii, cu toți cei care au avut și au încredere în mine.

Fiindcă suntem în preajma marilor sărbători creștinești, Nașterea Domnului – Crăciunul și a Noului An 2018, vreau să le urez tuturor novăcenilor și cititorilor publicației „Novăceanul”, să aibă parte de multă sănătate, bucurii și împliniri.

LA MULȚI ANI!

IISUS – PRINCVL...

Urmare din pag. 2

Aceste contradicții vor crește an de an și vor deveni conflict. Iisus îi va denunța numindu-i șerpi, pui de năpârci, morminte vărute, ipocriți și le va promite focul gheenei. La rândul lor, aceștia îl vor condamna la moarte și îl vor răstigni. La picioarele Crucii Mama Sa va simți sabia profetită de Simeon cum îi va străpunge sufletul.

Iisus se va afla în contradicție și cu proprii ucenici, cu aspirațiile și interesele acestora: ei cred că vor cuceri lumea strivindu-o cu minuni, El îi trimite ca pe niște lupi în mijlocul lupilor; ei care pentru El părăsiseră totul întreabă de răsplată, El le făgăduiește viața veșnică; doi dintre ei îi solicită ranguri, El le poruncește să devină slugi. Iisus îl contrariază chiar pe Înaintemergătorul său. Când acesta îi reproșează că întârzie să îi stârpească pe păcătoși, Iisus îi spune că acum nu lucrează securea care rănește ci Mielul care vindecă. Așadar, Domnul Hristos a venit ca să zgâlțâie și să trezească o lume amorțită în mentalități învechite, în formalism, în rutină, într-o stare materială confortabilă ce nu îi pune omului nici o întrebare pentru viața lăuntrică. Era imposibil, în aceste condiții, ca Domnul Hristos să nu deschidă frontal problema existenței sufletului, a nemuririi lui, și a stării lui în viața viitoare. La un moment dat ne spune: „Să nu socotiți că am venit să aduc pace pe pământ ci sabie”. Sensul cuvântului „sabie” nu este unul direct de armă cu care se curmă vieți, ci unul metaforic, de suferință, sens folosit și de Dreptul Simeon. În alt loc ne spune: „Căci am venit să despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa și pe noră de soacra ei”. Observăm că spune am venit să despart pe fiu de tată, nu pe tată de fiu, pe fiică de mamă, nu pe mamă de fiică și pe noră de soacră nu pe soacră de noră de unde reiese că mesajul evanghelic presupune o opțiune categorică pentru noutatea învățaturii sale și că această opțiune va provoca inerente dispute și rupturi nu doar în societate ci și în sânul aceleiași familii. Despărțirea de vechi nu se face fără suferință: Sfânta Muceniță Varvara este prigonită de propriul tată care rămăsese păgân. Pentru a da tuturor posibilitatea mântuirii, Domnul Iisus a continuat: „Cel ce iubește pe tatăl său sau pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine. Cel ce iubește pe fiu sau pe fiică mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine. El, Iisus, cel care spusese: „n-am venit să stric legea sau proorocii, n-am venit să stric, ci să împlinesc”, pare să desființeze porunca a 5-a din legile lui Moise care zice: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta”. Cu toate acestea, El nu desființează porunca legii. Ea cerea omului să-și cinstească părinții, Iisus nu pretinde cinstire ci iubire totală. Oricât ți-ai iubi copilul sau părintele, dacă acesta se împotrivesc opțiunii tale pentru Iisus și îți cere să rămâi de partea „cealaltă”, atunci ești dezlegat de iubire. Îi poți păstra însă cinstirea.

Iată, credința noastră ortodoxă, își are frumusețea și profunzimea ei ca întâlnire între creatură și Creator. Iată imaginea superbă a tainei creștinătății cu care se cuvine să petrecem Sfintele Sărbători! Să vă fie inimile lumii zburătoare către văzduhul bucuriei și al veseliei! Din pragul Anului Nou 2018, vă urăm tuturor:

SĂRBĂTORI FERICITE! LA MULȚI ANI!

28 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1989

Zilele fierbinți ale lui Decembrie 1989 sunt mereu în mintea foarte multor oameni. Au murit atunci mai mult de 1000 de oameni și au fost răniți alți vreo 3000. Aproape 700 de copii au rămas orfani și tot atâtea mame își vor plânge mereu fiii împușcați atunci. Peste toate aceste tragedii se așterne, după cum vedem cu ochiul liber, încet-încet, uitarea. Oamenii, mai ales cei deveniți între timp proletari, vechii țărani, câți au mai rămas, marea masă a pensionarilor și alte pături largi ale populației sărace, încearcă mereu să afle ce s-a întâmplat atunci cu adevărat și de ce suntem azi așa cum suntem.

Revoluției din Decembrie 1989 îi este și azi, după 28 de ani, contestată denumirea. Unii spun că a fost lovitură de stat, alții că am avut de-a face cu un scenariu pus la cale de forțe oculte. Mai plauzibil mi se pare a fi răspunsul dat de istoricul I. Scurtu, că „În 1989 am avut o Revoluție realizată printr-o lovitură de stat”. Desigur, este treaba istoricilor acum să descifreze toate liniile de forță care au intervenit și au contribuit la desfășurarea aceluia eveniment.

Important este că în acele zile de decembrie totul a pornit pentru „debarcarea lui Ceaușescu” și nu pentru schimbarea din temelii a sistemului economic și politic așa, la repezeală, cum se spune de către unii sau alții astăzi. Soarta regimului Ceaușescu fusese hotărâtă în vara anului 1989 la Malta, la întâlnirea dintre șefii SUA și URSS. Acolo s-au retrasat noile zone de influență, s-a reîmpărțit lumea, să zicem așa. Americanii pare-se că au lăsat în seama sovieticilor schimbarea regimului politic din România și de aici ideea că urma să rămânem tot în aria lor de influență. Dar, cum am mai spus, la nivelul marilor puteri a funcționat întotdeauna principiul: Promiți, semnezi tratate sau înțelegeri, dar le respecti atât timp cât îți dictează interesele! Or, interesele occidentalilor în România erau foarte mari, pentru a-și extinde sistemul lor economic și pe baza acestuia să cucerească noi piețe de desfacere, să acapareze bogățiile țării și să aservească interesele lor oamenii acestei țări.

Ce a urmat după 1989, cei mai mulți dintre noi cred că ne amintim: liberalizarea comerțului cu Occidentul și închiderea granițelor pentru mărfurile vecinilor din răsărit; vehicularea până la saturație a așa-zisului principiu al economiei libere de piață; proslăvirea modului de viață occidental, în dauna celui românesc; anatemizarea a tot ceea ce s-a realizat în anii de dinaintea lui 1989 și cultivarea perseverenței a neîncrederii în noi românii, în inteligența noastră, în capacitatea conducătorilor aleși, în valorile noastre fundamentale etc.

Atacurile cele mai furibunde au fost la adresa capitalului românesc și a managementului din economie, respectiv: „tot ce este în proprietatea statului trebuie vândut particularilor, singurii care sunt buni manageri”. Astfel, băncile românești au fost în câțiva ani devalizate rapid, atât prin împrumuturi ce nu puteau fi acoperite, cât mai ales prin creșterea galopantă a inflației care a atins cifra astronomică de 800%. Aceasta a însemnat distrugerea totală a economiilor populației, scăderea catastrofală a valorii „de piață” a băncilor, a marilor și micilor unități industriale sau comerciale de stat și apoi

Prof. univ. dr. N. VINȚANU

cumpărarea de către samsari a acestora la preț de nimic. Mulți dintre economiști ne-au explicat că „așa trebuie să fie” iar un fost prim-ministru chiar a dat un verdict năucitor, spunând că industria românească „este un morman de fiare vechi”. Pe de altă parte, un fost președinte al țării ne-a învățat mereu, ani de zile, că „mai întâi trebuie să ne fie rău, ca mai apoi să ne fie bine”. Astfel, marile noastre unități industriale: 23 August, Republica, Granitul, Timpuri Noi, Semănătoarea, Turbomecanica - din București; Combinatul Siderurgic Hunedoara, Uzinele de la Reșița, de la Electroputere Craiova, Combinatul de la Câmpia Turzii, de la Onești, marile unități industriale din Brașov, Făgăraș, Arad, Timișoara, Buzău, Ploiești și altele, până la cifra de 1275, au fost vândute la fier vechi.

Urmare a unei astfel de politici și a principiului economiei libere de piață, aproape întreaga avere a țării a fost înstrăinată pe nimic. Austriei, de exemplu, au cumpărat exploatarea petroliere ale țării și instalațiile adiacente la un preț de 50-60 de vile luxoase. O altă firmă străină a cumpărat Uzinele Tractorul Brașov cam la un sfert din valoarea pământului pe care erau amplasate acestea iar la Câmpia Turzii și azi hoții de fier vechi mai recoltează cantități însemnate de metale. Enumerările ar putea continua câteva pagini încă. Mai amintim doar că și aici, în Novaci, a fost în anii '70-'80 o prosperă industrie construită cu sudoarea novăcenilor: fabrica de cherestea, care avea și un sector de producere a furnirului, unde lucrau 200-300 de oameni; întreprinderea de industrie locală, unde se fabrica mobilier sau alte produse pentru diferitele instituții sau locuitori, lucrând și aici 50-60 de oameni; fabricile de cașcaval de la Ștefanu și Rânca, renumite prin produsele lor de calitate etc. Ce a mai rămas din toate acestea? Doar cenușa în care au crescut bălării și copaci!

Întrebarea care se pune acum la 28 de ani de la Revoluția din Decembrie este – De ce s-a întâmplat așa? Dacă ne luăm după statisticile oficiale, nu putem găsi răspunsul, deoarece acestea fie au schimbat metodologia de prezentare a datelor, fie cosmetizează cât pot noile realități. Mulți dintre mai-marii zilei ridică și ei în slăvi măsurile luate pentru dezindustrializarea României, argumentând că așa a fost, chipurile, necesar pentru intrarea în NATO și în Uniunea Europeană. Un articol apărut într-un cotidian central ne spune că intrarea în UE și NATO a fost cea mai mare realizare a românilor în acești ani, că așa am intrat de fapt în Europa, că suntem bine păziți de NATO. Articolul cu pricina ne mai spune că azi oricine poate avea inițiativă privată, că avem acces liber la credite, că ne bucurăm din plin de libertatea cuvântului, că avem democrație, că putem să facem studii în străinătate etc. Toate acestea sunt puse în opoziție cu ceea ce era înainte de 1989. De fapt, cu 3-4 ani înainte de 1989, când a apărut acel plan nebunesc al Dictatorului, de a rambursa mai repede și cu sacrificii imense pentru populație, împrumuturile luate de la occidentali pentru dezvoltarea industrială și agrară a României.

Desigur, autorul cu ceva studii în vest procedează potrivit schemei de

1 DECEMBRIE LA NOVACI

Orașul Novaci, ca de altfel întreaga țară, a sărbătorit pe 1 Decembrie 2017, Ziua Națională a României și împlinirea a 99 de ani de la Marea Unire din 1 Decembrie 1918. Manifestarea, organizată de Primăria și Consiliul Local Novaci, Liceul Teoretic și Școala Gimnazială la Casa de Cultură Novaci, s-a bucurat de prezența celor care într-adevăr simt româneste. După depunerea unor coroane de flori la Monumentul Eroilor și Veteranilor din fața Policlinicii Orășenești, în acordurile Imnului de Stat al României, cei prezenți s-au deplasat în sala de spectacole a Casei de Cultură Novaci. Despre importanța celor două evenimente au vorbit: Primarul Orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, Consilierul Local, prof. Dumitru Bondoc și prof. Alina Țicu. A urmat un spectacol omagial la care și-au dat concursul Casa de Cultură Novaci și școlile de pe raza orașului. În Holul Casei de Cultură, Biblioteca Orășenească a organizat o interesantă expoziție cuprinzând cărți și documente evocatoare ale faptelor de vitejie ale românilor în Primul Război Mondial și a celor care au înfăptuit Marea Unire din 1918.

Anul care vine a fost declarat Anul Centenarului Marii Uniri. Este anul când întregul popor român este chemat să omagieze pe românii din Primul Război Mondial, pe cei din 1918, pe cei care și-au jertfit viețile pentru făurirea României întregite, ca urmare a Unirii Basarabiei, Bucovinei, Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului în granițele vechii Dacii. Este anul când trebuie lămurite multe dintre problemele cu care se confruntă România noastră și în primul rând trebuie să știe tot românul că existența Țărilor Române a fost menționată de istorici încă de la finele Mileniului I al erei creștine. La 1 decembrie 1918, România Mare exista. Este data la care s-a oficializat actul Unirii, recunoscut apoi pe plan internațional.

Tot românul, și în special tineretul, trebuie să știe că Țările Române au trecut prin momente grele în scurgerea timpului, de la vechea Dacie, adevărata Românie Mare și până în prezent. Asupra lor s-au

abătut mereu poftele cotropitorilor, jefuindu-ne multe bogății care au îndestulat imperiile de tristă amintire, fie că s-au numit roman, otoman, țarist sau habsburgic. Unul dintre teritoriile cele mai jinduite de năvălitori a fost cel al Transilvaniei, vechi pământ românesc, unde după 1700 a fost întronată dominația habsburgică, dovedindu-se a fi cea mai amară stăpânire străină care s-a întins până în Oltenia noastră. Imperiul Austriac a impus Principatul Românei mai multe regularizări ale frontierelor, între care cea din 1769 când granița de pe crestele Carpaților Meridionali a fost mutată mai la sud, Transilvaniei, aflată sub dominația Imperiului Austriac revenindu-i vreo 54 de munți, numiți „Munții revendicați”, ceea ce a nemulțumit autoritățile din Oltenia.

Mai mult, prin politica de maghiarizare forțată a populației, autonomia istorică a Transilvaniei a fost desființată, iar Transilvania ștearsă de pe hartă. Acest lucru a făcut ca mulți păstori mărgineni să treacă munții în Țara Românească, inclusiv la Novaci, cu nădejdea că vor fi ocrotiți și vor trăi mai bine.

După Marea Unire din 1 Decembrie 1918, act de mare voință națională, guvernele Ungariei au desfășurat o propagandă revizionistă fără precedent, lucru care, din păcate, se vede și astăzi. În timp ce noi, românii adevărați, sărbătorim întregirea neamului, cea mai mare împlinire națională, icoana ce-o poartă în suflet orice român, autoritățile de la Budapesta și unii lideri UDMR continuă să ne jignească, cultivând ideea „nedreptății istorice” făcute Ungariei de către marile puteri, uitând când au venit și de unde au venit în pământul vechii Dacii.

Același lucru se poate spune și despre vecinii noștri de la Răsărit, fiindcă nu putem uita că URSS a luptat pentru destrămarea României, considerându-ne multă vreme „stat imperialist, multinațional”, politică acceptată de Partidul Comunist Român în conducerea căruia s-au aflat vreme îndelungată oameni aserviți Rusiei Sovietice. Iată de ce cred că ne așteaptă un an foarte dificil, fiindcă cei care nu ne-au iubit niciodată,

nu o vor face nici acum, sau mai ales în Anul Centenarului Marii Uniri. Și mai ales, cred că este momentul când trebuie să lăsăm deoparte toate neînțelegerile și pretențiile, să dovedim că suntem oameni ale căror sentimente nu mai sunt produsul educației primite în anii comunismului și să fim mai uniți ca oricând pentru binele acestui popor greu încercat de-a lungul istoriei.

Constantin DĂRVĂREANU

Balada

În prea multe vremi,
În goana cailor veniți
Din răsărit sau din apus,
Multor sate de-ale noastre,
Focul li s-a pus.
Bisericile incendiate, dărâmate,
Odoarele din ele, în lume-mprăștiate.
Departate-n liniște, alte popoare
Își construiau palate și catedrale.
La noi, poate, mai rămânea întreg
-după o incursiune-
un turn dintr-o cetate.
Și vremea ca vremea s-a petrecut,
Așa-n bordeie am rezistat și am trăit.
În vremurile astea noi,
Se pare că a venit timpul
Să ne construim și noi.
Și chiar am început un palat...
Dar, ca și la Argeș, a trebuit zidit
Cel ce să viseze a îndrăznit.
Fără sacrificii, acest popor
Nu numai că n-a ctitorit,
Dar nimic nu a înfăptuit.
Acum urmașii lui Mușatin și lui Basarab,
Visează zid de catedrală pe acest meleag.
Din umbră, lighioane-r vrea
Ideea-n fașă s-o sugrume,
Să n-avem catedrala noastră.
n-ar fi mai bine la Podul Înalt și la Rovine,
câte o geamie albastră?

LUCIA SILVIA PODEANU

Cât privește abundența de bunuri de larg consum prezentă azi, se uită a se spune că majoritatea absolută a acestora sunt aduse din străinătate și astfel au fost ruinați pas cu pas producătorii români. Pe de altă parte, ceea ce se spune despre accesul liber al României pe piețele europene, aceasta este în bună măsură doar o poveste. Occidentalii cumpără de la noi în cea mai mare parte materii prime (grâu, lemn brut, fier vechi etc.) și ne reexportă produse finite de zeci și sute de ori mai scumpe. Ceea ce se cumpără însă cel mai mult, sunt: forța de muncă ieftină (peste 3 milioane de oameni) pentru activități adesea refuzate de autohtoni din cauza condițiilor grele de lucru și fete sau femei (cam 700 de mii) pentru plăcerile lor trupesti, că deh, bogății trebuie să-și trăiască din plin plăcerile lor carnale.

Aniversarea a 28 de ani de la Revoluția din Decembrie ar trebui să cuprindă, desigur, o analiză detaliată a tot ceea ce s-a întâmplat atunci și mai ales după. Așa am putea obține adevărul despre ceea ce s-a produs în muncă, în viață, în gândirea fiecăruia dintre noi după acel eveniment. Participând la evenimentele de la 1989 am înțeles, cred, într-o oarecare măsură, de ce atâția oameni au făcut jertfa supremă. În niciun caz pentru ca peste 80% din averea țării să aparțină străinilor; pentru că ar fi vrut să dea siguranța zilei de mâine pe nesiguranța zilei de azi; să-și lase casa, copiii, familia, părinții și să plece slugă la străini pentru câțiva arginți în plus. Ceea ce mi se pare și mai grav, este punerea dezvoltării și supraviețuirii noastre în dependență de capitalul străin, fără a mai avea speranța că ne putem dezvolta prin noi înșine, prin inteligența, bogățiile țării, curajul și valorile noastre. Dar cred că zarurile nu sunt încă aruncate. Vom vedea ce ne va aduce anul care vine și cei ce vor urma.

Urmare din pag. 3

28 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN 1989

gândire a noilor politrucci: spunem ce este sau credem că este bun acum și dăm tare în ceea ce a fost rău înainte de 1989. Bietul om nu a înțeles însă că Binele și Răul sunt numai împreună și că românul de rând are o percepție mult mai aproape de adevăr față de ceea ce a fost și față de ceea ce este. Să ne oprim puțin asupra unor elemente ale schimbărilor produse în România în cei 28 de ani de la Revoluția din Decembrie. Mai întâi despre principii - tot ce este condus de stat în materie de economie, nu este bun; tot ceea ce este în proprietate particulară este bine condus și asigură prosperitate. Acesta este de fapt o inversare a termenilor, pentru că înainte de 1989 s-a spus „toată economia să fie de stat sau subordonată statului iar azi se spune toată economia țării să fie particulară”. Mai întâi notăm că din punct de vedere logic, învățații timpurilor au demonstrat că atunci când se gândește în antiteze absolute, gândirea riscă să greșească grav. Apoi, dacă privim la economiile celorlalte țări din lume, vedem că nu doar cele care au o economie capitalistă pură, bazată pe principul - toată economia să fie în mâna particularilor - au progresat. Exemplu în acest sens poate fi China dar și alte țări, unde funcționează așa-zisă economie mixtă - și de stat și particulară. De aceea credem că dacă în anii care au urmat după 1989, ar fi existat o proporție rezonabilă în economie, între sectorul de stat și cel particular, dezvoltarea noastră economică ar fi fost alta. Dacă, de exemplu, ar fi existat o întreprindere de stat care să colecteze brânza, pielea, lâna sau fructele celor de pe la noi și o garanție sigură a vânzării produselor la prețuri acceptabile, atunci starea noastră economică ar fi fost alta. Așa s-au îmbogățit samsarii, așa-zisii procesatori, care achiziționează brânza, laptele, mierea, fructele sau alte produse la preț de nimic și le vând apoi de 3-4 ori mai scump decât au plătit pentru ele celui care zi și noapte se zbate să obțină astfel de produse. Un câștig realmente valoros este ceea ce s-a spus mereu - democrația, alegerile libere. Aici ar fi de adus însă un mic amendament și anume, că democrația poate funcționa doar acolo unde există o cultură civică ridicată a populației și o bună cunoaștere a problemelor societății și ale statului. În absența

acestor elemente, democrația riscă să fie una de fațadă. Dacă privim mai atent democrația de la noi, vedem că aceasta miroase uneori a anarhie: ceea ce fac unii când ajung la putere, schimbă ceilalți când ajung la putere. În felul acesta „românul dă înapoi mereu ca racul”, așa cum spunea M. Eminescu în celebra lui poezie *Doina*. Mai mult, scandalurile continuate din Parlament, din multe Consilii județene sau locale, ne arată că aleșii nu au reușit să identifice acea zonă de activități de importanță absolută pentru cetățeni, ci funcționează bine doar excluderea unora de către alții, piedicile puse, jignirile aduse etc. Încerc să mă opresc și asupra a ceea ce se cheamă libertatea cuvântului și accesul liber la informație. Libertatea cuvântului este o cucerire fundamentală după 1989: să poți să afirmi și să susții propriile gânduri fără teama de consecințe negative, este ceva deosebit. Chiar rândurile de față vor vedea lumina tiparului tocmai în virtutea acestui drept fundamental câștigat. Există însă și aici unele obligații ce trebuie să ți le asumi atunci când îți afirmi ideile. Mă gândesc, de exemplu, la obligația de a avea în vedere consecințele ideilor tale asupra altor oameni, precum și punerea în prim plan a intereselor țării, ale poporului. Altfel, libertatea cuvântului poate deveni o sursă în cultivarea neîncrederii între oameni, în ațâțarea urii și a violențelor etc., or nu aceasta poate fi adevărata libertate a cuvântului.

În privința accesului liber la informații, lucrurile stau puțin mai altfel decât se spune. Într-adevăr, informația, cunoașterea sunt o armă teribilă în mâna celui care le deține. În baza accesului liber la informație însă, ar fi trebuit să știm adevărul despre 1989, despre planurile Vestului privind România de azi etc. La acestea mai adăugăm simpla observație că atunci când diferitele ziare sau posturi de televiziune ne prezintă o informație, conținutul ei diferă de la unii la alții. Adică fiecare pune accentul pe un aspect sau altul al unor fapte, întâmplări, decizii guvernamentale etc. și spune că acela este adevărul. Adevărul este însă întregul și nu doar un aspect sau altul prezentat de diversele unități mass-media.

GUSTUL AMAR AL UITĂRII EROILOR NEAMULUI

Prof. univ. dr. N. VINȚANU

Sărbătorirea în acest an la 1 Decembrie a Zilei Marii Uniri de la Alba Iulia a stat din nou, în bună măsură, sub semnul uitării eroilor neamului. Data fiind importanța enormă a evenimentului, tot românul de rând se aștepta la programe și manifestări specifice Marii Sărbători, cum ar fi rememorarea faptelor eroice ale ostașilor români din Primul Război Mondial, prezentarea distrugerilor făcute de invadatori, a trădării intereselor fundamentale ale țării de politicieni mărunți dar guralivi, precum și a promisiunilor neonorate ale aliaților din Antanta etc. S-a încercat dregerea busuiocului, cum se spune, cu o excelentă paradă militară, dar și aici pe străzile lăturalnice urlau demonstrații de profesie. Ne-au încântat sufletul însă programele de muzică patriotică interpretate de marii noștri soliști de muzică populară din Ardeal. Desigur, mesele câmpenești, cam sărăcuțe în acest an, au întregit și ele culoarea locală.

Așteptam din partea presei audio-vizuale, mai ales a televiziunii naționale, prezentarea unor filme istorice documentare, a unor investigații memorabile privind ducerea războiului, a unor povestiri ale soldaților noștri de atunci, ale oamenilor simpli aflați sub ocupația Austro-Ungară, ca și acțiunile din spatele frontului ocupantului, adică de ceea ce mai târziu se vor numi partizani. Așteptările au fost însă zadarnice. Posturile naționale de televiziune plătite de stat, adică de noi toți, cu ceva mai mult de jumătate de miliard de lei pe an, s-au evidențiat prin orice dar aproape nu-ți dădeai seama că urma să sărbătorim 99 de ani de la Marea Unire. Cu sacrificii uriașe, cinematografia noastră a realizat de-a lungul timpului filme artistice și documentare de mare valoare despre cum au luptat, au trăit sau au murit, dar au învins ostașii în Războiul dintre 1916-1918. Pe mai marii televiziunilor de stat, și nu numai, care umflă lefuri grase, plătite din sudoarea urmașilor eroilor din acel război, nu i-a scos nimic din rutina lor occidentalizată: ceva pamflete de doi bani, ceva știri partizane spuse răstit, ceva dezbatere străvezii – chipurile despre starea României – și, desigur, filme cât cuprinde făcute de noii stăpâni.

M-am tot întrebat și mă întreb mereu de ce s-a întâmplat așa? Oare ce fel de națiune am ajuns să fim dacă nici acum la Marea Sărbătoare a Unirii de la Alba Iulia nu-i înfățișăm în toată splendoarea lor pe cei care au făcut România Mare? Răspunsuri pot fi multe.

Dar unul pare a fi mai plauzibil: ce a fost atunci, a fost, iar acum suntem toți „frați” în Uniunea Europeană. Probabil că la întâlnirea care va avea loc în anul viitor se va semna un document prin care Uniunea Europeană se va transforma într-un stat cu 28 sau nu știu câte populații și se va începe construirea Națiunii Europene. Visul acesta se flutură prin Europa de vreo sută de ani. Numai că în spatele lui a fost și este ascunsă ideea de stăpâni și sclavi însă într-o ipostază mult mai rafinată, mai vopsită cu tot felul de culori ademenitoare.

Se pare că și dincolo de aprigele confruntări politice de o retorică penibilă se ascunde tocmai ceea ce ar urma să se întâmple nu peste mult timp. Probabil de aceea domnii cu funcții înalte și portofelele burdușite cu bani din munca noastră nu au timp să-i cheme la ordine pe cei care apasă acele butoane prin care încearcă să ne facă să ne uităm eroii și acele timpuri eroice.

Curios din fire am întrebat zilele trecute un tânăr vecin cu mine la bloc - Ce a fost acum 99 de ani la Alba Iulia? Acesta s-a încrunțat puțin, probabil deranjat de îndrăzneala mea, apoi mi-a spus că a fost ceva adunare unde s-a votat Unirea Ardealului cu România. Am insistat asupra unor amănunte privind războiul dus de România între 1916-1918. Interlocutorul m-a luat puțin peste picior și mi-a spus că și atunci, ca la orice război, au murit oameni, au fost distrugerii și cam atât.

Am plecat mâhnit și îngândurat spre ușa apartamentului. În minte îmi veneau numele celor peste 100 de ostași căzuți pe câmpul de luptă între 1916-1918 din localitatea noastră, eroismul Ecaterinei Teodoroiu de pe la noi, a sergentului Mușat din Breaza care, deși a pierdut o mână în confruntarea cu inamicul, a continuat să lupte cu cealaltă mână ca aruncător de grenade. De asemenea, gândul mi-a zburat la alte sute de mii de eroi al căror nume este înscris pe monumentele închinatelor lor în localitățile în care au trăit sau la Mausoleul de Mărășești.

Mă cutremură gândul citit undeva, că un popor care își uită eroii nu merită să mai existe. Or tocmai aceasta se pare a se dori – să fim „topiți” în creuzetul care ne va șterge din memorie cine au fost moșii și strămoșii noștri, pentru a putea astfel îngroșa noua armată a celor fără de țară în bătaia vânturilor vremii, așteptând să ne fie întins un blid de mâncare și o bucată de pâine din aluat înghețat de către noii stăpâni.

SE ÎNCHIDE O PAGINĂ DE ISTORIE

Sloganul cu care a fost contestat Regele Mihai I, „nu ne vindem țara”, a fost adoptat cu vârf și îndesat de către cei care au preluat destinele țării după Evenimentele din Decembrie 1989. Comuniștii îl șterseseră, pe nedrept, complet din istorie, așa că au continuat educația primită în anii comunismului. Nu poți șterge însă o pagină glorioasă din istoria României, mai ales dacă avem în vedere că pe timpul monarhiei s-a realizat, oficializat și a fost recunoscută de către marile puteri România Mare.

Spuneau recent mai mulți politicieni că odată cu decesul Regelui Mihai I se închide o pagină de istorie. Și eu cred că se închide o pagină de istorie, cea a monarhiei. De fapt, ea s-a închis la 30 decembrie 1947 când Regele a fost obligat să abdice, dar și în 1990 când, de frica pierderii puterii confiscate, emanații așa-zisei Revoluții nu i-au permis intrarea în țară. Am văzut aproape pe la toate televiziunile pe cei care se prezintă a fi exponenții poporului român întrecându-se în a lăuda pe Regele Mihai I, după ce nu mai este. Ce ați făcut, domnilor, până acum pentru a-i reda Regelui legitimitatea care i se cuvenea? Unde ați fost? Nici unii nu ați fost tentați să renunțați la putere.

Fără îndoială, legitimitatea Regelui era necesară din Decembrie 1989 încoace. Probabil eram departe acum și apreciați în toată lumea. Cu siguranță meritam o soartă mai bună.

Astăzi, deși am fost un aprig susținător al Regelui, motiv pentru care am și mers să-l văd la Curtea de Argeș (unde am stat la mai puțin de un metru distanță de Rege, Regina și Principele Nicolae) în 27 aprilie 1992, am dubii dacă această formă mai

poate avea succes în România în condițiile în care urmașii acestuia nu prezintă nici un fel de garanție pentru poporul român. Ceea ce s-a văzut și auzit în perioada premergătoare decesului Regelui, reprezintă o luptă aprigă, nu știu dacă pentru interesele poporului român, în condițiile în care s-a vrut cu orice preț înlăturarea Principelui Nicolae prin excluderea de la succesiune. Cui i-a fost frică de Principele Nicolae? Coroana Regală trebuia să rămână neîntinată, lucru de care unii nu au prea ținut cont.

Regele a fost Rege, a fost urmașul unei dinastii care a realizat Marea Unire, încununându-se și încununând de glorie poporul român. Urmașii Regelui Mihai I, nu se pot lăuda cu nimic în fața poporului român.

Iar mulți dintre cei care pozează astăzi în susținătorii Regelui și s-au înghesuit în a-i aduce laude și omagii, acum când nu mai este în viață, sunt cam aceiași din 1990, 1994, 1995, când îl consideraseră o amenințare uriașă pentru țară. Oare, nu au impresia că ceea ce s-au străduit să facă acum, mult prea forțat, este prea târziu? Adică după ce nu mai este? Chiar credeți că cei care conduc astăzi destinele țării ar fi dispuși să renunțe la putere în favoarea monarhiei? De aceea, și eu consider căci cu moartea Regelui Mihai s-a închis o pagină din istoria României, chiar dacă mii și mii de români au trecut pe la catafalcul Regelui pentru a-și lua rămas bun ori au însoțit cortegiul funerar. Participarea miilor de români la funeralii este răspunsul poporului la modul în care se prezintă actuala clasă politică din România.

Constantin DĂRVĂREANU

În numărul 55 al publicației „Novăceanul”, din luna ianuarie 2018, voi prezenta fapte de vitejie ale ostașilor români din timpul Primului Război Mondial, în luptele pentru Marea Unire, consemnate de către General Maior (r), Doctor Virgiliu Răduțescu, într-o corespondență din 17 noiembrie 1978, cu prof. Constantin Șandru, fost director al Școlii Gimnaziale Novaci. Corespondența mi-a fost pusă la dispoziție de către doamna înv. Maria Șandru, autoarea deosebitei lucrări autobiografice „Cartea vieții mele”.

C. D.

Când urci pe scara vieții...

Când urci pe scara vieții, nu uita să dai bună ziua la toată lumea, ca atunci când vei coborî să aibă cine să-ți răspundă.

Sunt destule exemple în societatea noastră de astăzi, chiar și în Novaci, când lucrurile nu s-au petrecut așa. Odată cocoțat acolo sus, omul uită de cele mai multe ori de unde a plecat și unde a ajuns, și mai ales, cum a ajuns acolo sus. Fiindcă acolo sus se poate ajunge fie că ești prea bun, prea valoros, fie că ești propulsat pe căi necinstite.

Pe timpul comunismului se putea ajunge acolo sus și dacă aveai carte, dar mai ales dacă aveai origine muncitorească sau pile, cunoștințe, relații (P.C.R.).

Astăzi, se poate ajunge acolo sus, mai ales dacă ai bani, fiindcă, oricum, carte nu se prea face. Tineretul nu este miop să nu observe că multe nulități au urcat treptele scării vieții făcându-și loc cu coatele ori sprijiniți de potențaii timpului. Exemple de acest fel le vedem pe la toate televiziunile, numai că cei care ar trebui să vadă corect lucrurile, nu le văd sau se prefac a nu le observa.

Au trecut 28 de ani de la Evenimentele din Decembrie 1989. Speranțele noastre într-o viață mai bună se lasă încă așteptate. Am așteptat ca cei de sus, cei care ne hotărăsc destinele și se așază plini de importanță în fruntea țării, să ne facă viața mai bună. Către sfârșitul fiecărui an visăm că anul ce vine va schimba viața

noastră; cei de sus se gândesc doar la ei, nu și la cei mulți. Ni s-au promis salarii și pensii mai mari, ni se dau, se pare, cu începutul anului viitor impozite și taxe mai mari. Desigur, în buzunarele lor nu se simte, pe când în ale celor mulți suflă vântul. Viața este frumoasă. O putem face și mai frumoasă dacă mintea noastră este încărcată cu imagini și percepții corecte din lumea înconjurătoare. Numai așa vom avea garanția că societatea va progresa și că treptele scării vieții vor fi urcate de valori și nu de nonvalori, de politicieni propulsați acolo sus ca urmare a apartenenței la partidul aflat la putere, indiferent de pregătire.

Sperăm că oamenii se vor trezi și nu vor mai fi atât de vulnerabili în fața celor care folosesc orice prilej pentru a-și asigura capital electoral. Fiindcă, până la urmă, și noi suntem vinovați față de societate, deoarece nu am receptat înainte de anumite împrejurări și cealaltă parte a vieții, cea a intereselor comunității și nu doar a intereselor personale.

Avem și la Novaci destule exemple de oameni propulsați pe anumite funcții care fac umbră pământului, unii care bagă o grămadă de bani în buzunare, fără măcar să știe pentru ce ocupă un loc, o funcție, care ar fi trebuit să fie ocupate de oameni competenți, de oameni cu iubire și dragoste pentru localitate, nu de oameni cu diplome fabricate la grămadă.

Constantin DĂRVĂREANU

PRIVIGHETOAREA GORJULUI, MARIA LĂTĂREȚU, A ÎNVĂȚAT SĂ CÂNTE LA NOVACI

IOANA GÂLCĂ,
cea cu care și-a făcut ucenicia Maria Lătărețu

Maria Lătărețu s-a născut pe 7 noiembrie 1911 în Bălcești, Gorj, aproape de Novaci, localitate prezentă în cântecele sale, fiindcă primii pași în muzică i-a făcut aici, pe malurile Gilortului. A fost numită „Privighetoarea Gorjului”, „Crăiasa cântecului românesc” etc. La vârsta de 9-10 ani a început să deprindă tainele cântecului popular cu lăutarii Culici din Novaci, rudele mamei sale, care au învățat-o să-și acompanieze vocea cu ghitara, iar la 12 ani o găsim deja la Novaci cântând în vestitul taraf de lăutari al lui Costică și Ioana Gâlcă, vecinii părinților mei de pe Str. Valea Gilortului, la nr. 40.

Familia Gâlcă a avut o fată, pe nume Leana, căsătorită cu lăutarul Ion Julea, venit din Peștișanii Gorjului. Deși familia Julea nu mai este în viață, și nici fiul său Nicu, și azi casa în care a locuit renumitul viorist Costică Gâlcă, cel care a încântat cu strunele viorii sale pe însuși Regele Carol al II-lea și pe Kemal Atatürk, fondatorul statului modern al Turciei cu prilejul turneului de la Constantinopol, se numește „a lui Julea”.

În casa aceasta, a lui Costică Gâlcă, de pe Valea Gilortului, mai apoi a lui Julea, vecinii părinților mei, a venit prin 1923, la doar 12 ani Maria Lătărețu, casă în care a dat frâu liber talentului său. Cu taraful lui Costică Gâlcă și-a făcut ucenicia Maria Lătărețu cântând pe la nunțile și bălciurile din satele de pe Gilort.

La vârsta de 26 de ani o găsim în taraful lui Tică, Mihai Lătărețu, cu care se va și căsători și va da naștere la șase copii, dar, din nefericire, doar unul a supraviețuit, Ion, cel care s-a căsătorit cu Ioana, cea pe care o vedem la festivalurile ce poartă numele îndrăgitei Maria Lătărețu. Datorită talentului său excepțional, Maria Lătărețu a fost remarcată de renumitul compozitor și etnomuzicolog, Constantin Brăiloiu, fapt ce a făcut ca prin 1946 să o găsim în orchestra „Barbu Lăutaru”.

În tinerețe și-a construit o casă în Târgu-Jiu, pe Str. Panduri, casă mai mare, care a fost catalogată de vechiul regim drept „burgheză” și a fost confiscată. După 13 ani i-a fost retrocedată ca urmare a unei festivități la care a participat Gheorghe

☞ **Pag. 7** **Ing. Gheorghică CUTEANU, Timișoara**

ISTORICUL PAROHIEI CERNĂDIA

De-a lungul istoriei, Biserica a reprezentat mai mult decât o instituție, fiind, de fapt, centrul în jurul căreia gravita întreaga comunitate. Înainte de a fi o unitate administrativă, satul românesc a fost o parohie, în care preotul era de multe ori și lider al comunității pe care-o păstora. Monografia unei localități este incompletă fără cercetarea și cunoașterea rolului pe care l-a avut religia în viața oamenilor. Din fericire pentru cercetători, fondul arhivistic „Protoieria Județului Gorj”, aflat în depozitele Serviciului Județean Gorj al Arhivelor Naționale, conține informații valoroase despre parohiile gorjene începând cu anul 1870.

Parohia Cernădia este formată din trei biserici: biserica parohială cu hramul Sf. Dimitrie din satul Cernădia, biserica cu hramul Intrarea în Biserică a Maicii Domnului care deservea satele Măgura Bercești și biserica cu hramul Sf. Arhangheli Mihail și Gavril din satul Schela (Vlădoi). Biserica parohială a fost construită în anul 1813 de protoereu Dimitrie Cernăzeanu și soția sa Smaranda, care a și înzestrat noul lăcaș cu 101 ha în pădurea Pobărăști. Spre deosebire de celelalte două biserici, care erau de lemn, cea parohială era „de zid”, dar la începutul secolului trecut a fost demolată, iar pe locul ei s-a construit de către locuitori, după planurile arhitectului Alexandru Săvulescu, biserica actuală sfințită la data de 21 mai 1909. Biserica din satul Măgura a fost ctitorită de preotul Staicu Vasile și frații săi în anul 1834, fiind reparată în anul 1893, iar cea cu hramul Sf. Arhangheli Mihail și Gavril a fost construită de locuitorii satului Vlădoi în anul 1859 și reparată în 1889.

În anul 1871, fiecare biserică avea preotul ei, după cum urmează: la biserica din Cernădia slujea preotul Anghel Pupăzan, Ioan Rotaru cântăreț și Constantin Dugulean paracliser; biserica din satul Măgura avea ca preot pe Gheorghe Ceaușescu, Udrea Flitan cântăreț și Ion Preda Dincă paracliser, iar cea din satul Vlădoi pe preot Constantin Bontoe, Petre Gioancă cântăreț și Gheorghe Dumitru Enoiu paracliser. În anul 1902 satul Cernădia era format din 137 de familii și 680 de suflete, satul Vlădoi avea 76 de familii și 327 de suflete, iar satele Măgura și Bercești aveau 76 de familii și 380 de suflete. În anul 1885, parohia Cernădia avea doi epitropi: unul ales de săteni, Constantin Popescu și unul numit de autorități, Dumitru Șoacă. După decesul preotului Anghel Pupăzan la 12 octombrie 1899, prin decretul chiriarhal nr. 3415, a fost numit preot paroh Radu R. Bercescu, care fusese hirotonit la 27 aprilie 1857 și care avea deja o vârstă înaintată (70 de ani). El era ajutat în efectuarea serviciului divin de cântăreții bisericesti Anghel Popescu și Petre Rotaru și Ion P. Badea, paracliser.

Cu ocazia instalării sale ca preot, are loc o inventariere a averii mobile și imobile a bisericilor din parohia Cernădia. Astfel biserica Sf. Dimitrie deținea „Sfântul Prestol, pe care se află un chivot nou pentru conservarea sfintei împărătașii, două cruci, un clopoțel mic de alamă, două sfeșnice mici de alamă, un antimis cu burete, una evanghelie, una liturghie, două acoperăminte mese naționale. La Proscomidie: un potir, un disc, o steluță, o linguriță, un sfeșnic mic de alamă, un taler de cositor pentru anafură, patru procovete, două sticlute pentru vin și apă, un șervet, una candelă, două rânduri de odăjdii, un epitaf, două cădelnițe, o ladă un scaun. În biserică: cinci sfeșnice, trei adveri, două steaguri, una pereche cununi, una pereche foarfeci, una sticlută cu sfânt mir, un tetrapod, un dulap, un policandru, opt icoane, două mese. Cărți: 12 minee, un apostol, psaltire, un octoih, un triod, un tipic, o cazanie, două predici, un tedeum, un catavaster, două penticostare. Două clopote mari, dintre care unul spart, una toacă de lemn, opt candelă, una botezătoare, condică de expedierea hârtiilor și toate dosarele de la 1894 până în prezent.. 101 hectare de pământ cu pădure donate de Protoereu D. Cernăzeanu.”

Biserica cu hramul Intrarea în Biserică deținea „un hectar pământ, un chivot pentru păstrarea sfintei împărătașii pe sf. Prestol, un antimis, una Evanghelie, una Liturghie, cruci, un clopoțel, una cădelniță, patru mese. La Proscomidă: un potir, trei discuri, o stea, două lingurițe, patru procovete, două mese naționale, trei advere, una pereche odăjdii, un steag, un clopot mare, una toacă. Cărți: un octoih, 12 minee, un penticostar, un apostol, o psaltire, o evanghelie, un triod, un tipic, 14 icoane, un iconostas, două mese, un scaun, una ladă, una botezătoare, un policandru, o cazanie.”

Biserica din satul Vlădoi avea „un antimis cu burete pe sf. Prestol, o evanghelie, o liturghie, trei mese, un clopoțel, o cădelniță, zece sfeșnice, zece candelă, un clopot mare, o botezătoare, un rând complet de odăjdii, un epitaf, un steag, trei advere, două discuri, două stele, un potir, două lingurițe. Cărți: un octoih, 8 minee, un penticostar, un apostol, o psaltire, un triod, una cazanie, 14 icoane, un iconostas, trei mese, două scaune, un policandru.”

În anul 1910 preot paroh era Sebastian Pârvolescu, născut în anul 1883 în satul Calopăr, care la 4 mai înaintează un raport Protoieriei Gorj despre starea parohiei, din care aflăm că aceasta avea o bibliotecă de 182 de volume și număra 327 de familii. Tot din acest raprt aflăm informații despre averea bisericii, formată din „o curtea de moșie de vreo 2,5 ha, precum și 200 de hectare pădure și islaz în plai, actualmente cotropită de obștea locuitorilor, și pentru care moșie, Casa Bisericii a deschis proces delicvenților; iar biserica filială Intrarea în biserică posedă tot din donațiuni vreo 0,5 hectare loc de muncă, care împreună cu acea neîncălcăta a bisericii parohiale se arendează, în folosul bisericilor parohiei.”

Preotul Sebastian Pârvolescu, absolvent de seminar și licențiat în teologie, va câștiga repede respectul și aprecierea enoriașilor săi, datorită calităților sale morale și caracterului intransigent. Participă la Campania din 1919 împotriva Ungariei, ca preot militar la Brigada I de Artilerie. Se va implica și în mișcarea cooperatistă, la inițiativa sa înființându-se, în anul 1908, Banca Populară Cernăzoara, al cărei președinte a fost ales în anul 1911.

Sub conducerea sa, numărul membrilor crește de la 27 în 1908 la 220 în anul 1928, iar capitalul social sporește, în aceeași perioadă de la 478 la 1 495 728 lei. În anul 1932, Parohia Cernădia avea depuși la această bancă o sumă de 38 572 lei. La 1 aprilie 1936 Anghel Popescu a demisionat din funcția de cântăreț bisericesc, în locul său fiind numit Ion V. Flitan, absolvent al Școlii de Cântăreți „Cozia”, născut la 1 februarie 1908.

Instaurarea regimului ateu comunist va însemna o perioadă de persecuție a Bisericii, ale cărei proprietăți sunt confiscate, iar mulți dintre preoți vor fi închiși. Astfel, preotul Sevastian Pârvolescu va intra în vizorul noilor autorități, care l-au declarat „chiabur” și îi vor naționaliza casa.

Cristian GRECOIU

COLINDA CU IROZII

Prof. dr. N. VINȚANU

In vremea copilăriei noastre, sărbătorile Crăciunului erau întotdeauna un fel de examen dat în fața părinților, a vecinilor, a celorlalți oameni din sat. Era vorba de mersul la Colindeț, cu Zorile, cu Steaua sau cu Irozii. Între toate, cel cu Irozii era oarecum mai complicat, mult mai greu de realizat. Trebuiau costume speciale, săbii de lemn pentru Irod și pentru cei Trei Crai, cojoc și căciulă mițoasă pentru cioban și, desigur, învățarea la perfecție a textelor pentru punerea în scenă a întâmplărilor de la Bethleem privind Nașterea lui Iisus. Colinda cu Irozii era un fel de miniteatru popular în care se redau scene din momentele esențiale privind nașterea Pruncului Iisus și dialogul celor Trei Crai de la Răsărit Melchior, Gaspar și Baltazar cu Irod.

În acel an – eram cam prin clasa a VI-a – ne-am strâns câțiva băieți de prin Plăieți și am format echipa Irozilor. Colegii mei m-au desemnat pentru rolul lui Irod, pentru că era un text mai mare și deci mult mai mult de învățat. Moană, Nelu și Mitică și-au luat în primire rolurile celor Trei Crai iar Gheorghe pe cele al ciobanului. Pe la Sf. Nicolae am început să repetăm intens rolurile. Părinții mei mi-au procurat cu greu costumul pentru Irod: o manta de piele și cizme cu carâmb până la genunchi, un „căpeț” înalt făcut din carton mai gros, bogat înflorat, pentru acoperirea capului și o mască din piele de miel tunsă scurt pentru față, la care se adăuga o barbă lungă din piele de berbec. Astfel, capul și întreaga față erau acoperite de o mască și doar în dreptul ochilor, nasului și gurii se aflau ceva deschizături. La gură erau două șiruri de

boabe de fasole de diferite mărimi, pentru a se sublinia și mai mult aspectul de om urât și rău al lui Irod.

Costumele Crailor de la Răsărit erau și ele hainoase: Melchior, care se spune că era din Persia, avea un fel de cască înflorată cu beteală argintie iar fața acoperită cu o mască din piețele de miel; Gaspar, un înțelept din India, după cum spun cărțile, avea și el un fel de căciulă din hârtie groasă împodobită cu beteală și, de asemenea, o mască din piele de ied; Baltazar, de fel din Arabia, după cum se spune, avea un fes cu multe zorzoane iar fața acoperită cu o piele de miel negru cu lână rară. Toți cei Trei Crai aveau mantalele înflorate cu stele dintr-o hârtie argintată, săbii din lemn bine lustruite și cizme cu carâmb înalt. Repetiția scenelor ce urma să le prezentăm spectatorilor de Crăciun s-a încheiat chiar în preziua Ajunului. Deși am ținut secret că vom merge la colindat cu Irozii, tot s-a aflat câte ceva. Nu s-a aflat însă cine ce rol avea, respectiv, se știa echipa de irozi dar nu și ce roluri are fiecare. În dimineața de Crăciun, când lumea se ducea la biserică, ne-am făcut apariția pe Șoseaua Muntelui, cum îi zicea atunci actualii străzi Râncă. Se holba lumea la noi, și mai ales copiii mai mici, ca la „comedii”. Mai toți își dădeau cu părerea care al cui ar fi. Noi râdeam pe înfundate în spețele măștilor, că niciunul nu reușea să ne identifice. Tata ne învățase că dacă ne întreabă cineva ai cui suntem să spunem că suntem ai Plăiețului.

Prima reprezentație am dat-o în familia unuia dintre noi, când aceasta era la masa de prânz. A fost un ropot de aplauze și un entuziasm general, mai ales că „ciobanul” nostru, când a dat de căldură, a început să

sforăie de-a binelea. Atunci Gaspar l-a îmboldit cu sabia spunându-i: Scoală ciobane, nu mai dormi/Că somnul nu-ți va folosi/Să mergem la Bethleem/Pe Mesia să-l aflăm! Ciobanul, speriat, a uitat replica ce trebuia dată și a întrebat buimăcit „dacă au plecat oile?”. La auzul acestor cuvinte lumea râdea în hohote iar unul dintre meseni chiar l-a compătimit spunând – Săracul! Este tot cu gândul la oi. Ajunși la horă – pe vremea aceea se făcea horă la fiecare sărbătoare, darămite la Crăciun – am dat o reprezentație pentru toți oamenii adunați acolo. Cu puțin timp înainte de a ajunge noi la horă, unul dintre părinții noștri l-a rugat pe Cerică, un lăutar celebru în acea perioadă, să ne facă o primire triumfală cu ajutorul acordurilor superbe ale viorii. Noi am bătut cu săbiile în mantalele înflorate și am dat reprezentația Irozilor cât am putut de bine. În toiul aplauzelor au venit oamenii să ne dea câte un leu, doi. Ciobanul nostru și-a scos repede căciula, a făcut-o un fel de traistă și a strâns o mulțime de bani. Cum intrasem la bănuiele că băieții mai mari de la horă vor să ne scoată măștile pentru a vedea cine al cui este, ne-am retras strategic spre podul Gilortului, pentru a rămâne încă neidentificați. Am numărat iute banii și am constatat că aveam cam 50 de lei de fiecare, o sumă mare în acea vreme, când salariul unui funcționar era 500-600 lei/lună. Spre seară am mai fost la vreo 3-4 familii pe care le știam noi mai avute și am adunat iar ceva gologani. Am ajuns acasă destul de târziu și frânt de oboseală. Ai mei erau bucușori nevoie-mare că am reușit să avem spectacole reușite și nu ne-am făcut de răs. După ce am mâncat ceva, am adormit buștean.

Dimineața mama m-a trezit în zori

spunându-mi că mă așteaptă colegii de echipă la poartă. În timp ce mama ne-a pregătit ceva d-ale gurii, am alcătuit un program pentru ziua respectivă. Le-am spus colegilor mei că ar fi bine să mergem la Baia de Fier, unde tata avea o soră care ținea foarte mult la mine și că oamenii de pe acolo nu au mai văzut Colinda cu Irozii. Propunerea a fost aprobată cu entuziasm. Drumul pe jos până la Baia de Fier, cam 20 de km dus-întors, ne-a istovit. Am dat acolo cel puțin 7-8 reprezentații și am strâns bănet destul de mult, dar și d-ale Crăciunului: colaci, cărnați, caltaboși, cozonac, gogoși și chiar șoric.

Primul spectacol l-am dat chiar la mătușa mea, care s-a bucurat enorm văzându-ne așa costumați. S-a strâns lumea la poarta ei ca la circ și toți întrebau de unde sunt Irozii ăștia, că pe acolo nu au văzut așa ceva. Mătușa le-a rețezat-o scurt: „sunt din Novaci și între ei este și băiatul fratelui meu”. La întoarcerea spre casă am văzut că în urma noastră s-au strâns mai mulți „stelari”, adică băieți care erau cu Steaua și la un moment dat ne-am trezit cu niște pietre care zburau pe lângă noi. „Stelarii” își manifestau astfel nemulțumirea că lumea ne primise pe noi cu Colinda Irozilor și nu pe ei. Am început să agităm săbiile în aer și să ne lovim zgomotos mantalele cu ele, că bieții copii au rupt-o la fugă...

Așa era la noi aici în Plăieți în vremea de demult. Azi acest spectacol, de rară frumusețe, a dispărut. Se merge ici-colea cu Steaua, cu Sorcova sau cu Capra dar cu Irozii nu. Civilizația postindustrială ne-a invadat viața și sărbătorile cu tot felul de nimicuri și am cam uitat cum era la Crăciun aici la noi sub aripă de munte.

Spectaculozitatea obiceiurilor de iarnă, răstăcită în trecutul și amintirile novăcenilor

Creația tradițională și folclorul nu sunt întotdeauna văzute cu ochi buni, dar de Crăciun parcă ne-am întoarce la obiceiuri și la tot ceea ce este tradițional românesc. Ne amintim cu drag de anumite pasaje din viețile noastre, de cele mai multe ori din copilărie, și ne-am dori să putem avea parte de zile care să ne tihnească, ca pe vremuri, când obiceiurile erau puse la loc de cinste, păstrate și respectate cu sfințenie. Ce putea fi mai frumos pentru o mamă decât să își vadă copilul îmbujorat venit de la colindat? Ce putea fi mai liniștitor pentru bătrânii satului decât venirea preotului cu Icoana în Ajunul Crăciunului sau mai îmbucurător pentru oamenii singuri decât venirea tinerilor cu Irozii, Capra sau Plugușorul?

În perioada sărbătorilor de iarnă, obiceiurile sunt cele care aduc zâmbete pe chipurile tuturor. În urmă cu mulți ani, novăcenii duceau la împlinire un întreg ritual al obiceiurilor lunii decembrie, pornind de la șezătorile de iarnă, până la sorcova din prima zi a noului an. În perioada imediat următoare anului 1989, lumea a asistat la o revigorare a colindelor, pentru că înainte de revoluție colindatul era considerat o formă de exprimare a superstițiilor și era supus cenzurii. Nu după mult timp, însă, multe dintre obiceiuri s-au răstăcit. Știm că preotul vine pe la casele oamenilor, dar nu doar în Ajun, cum mergeau odată preoții. Își planifică activitatea pe mai multe zile. Știm că la Colindeț merg din ce în ce mai puțini copii, mai ales pentru că unii dintre părinți nu sunt pregătiți să își lase copiii să bată un drum lung, din poartă-n poartă, prin frig. Ne bucurăm de obiceiul sacrificării porcului la Ignat sau postim și mergem la Biserică. Mai avem

uneori, destul de rar, șansa de a vedea și grupuri de copii sau tineri care merg cu Steaua sau, în prima zi a Anului Nou, cu Sorcova. E liniștitor să știm că se mai păstrează o parte din tradiția Crăciunului. Dar ce nu mai avem și nu mai vedem? Nu mai avem șezători de iarnă în perioada postului, nu mai vedem Irozii, nu mai vedem Capra, Plugușorul și nici jocurile de Vârgelat, în noaptea dintre ani.

Nu mai vin colindătorii cum veneau odată

Unul dintre cele mai impresionante obiceiuri din Ajun și din prima zi de Crăciun este obiceiul Irozilor, pe care novăcenii nu l-au mai văzut de aproximativ douăzeci de ani. Numele îi provine de la regele Irod, în vremea căruia se naștea și Iisus Hristos. Sceneta poate fi asociată cu o scurtă piesă de teatru, în care personajele sunt regele Irod, soldatul, preotul, ciobanul și cei trei crai – Gaspar, Melchior și Baltazar. Povestea Irozilor începe chiar cu regele Irod, în fața căruia soldatul îi aduce pe cei trei crai necunoscuți. Craii povestesc că sunt în căutarea împăratului nou-născut, călăuziți de o stea. Colindul are și o parte în care Irod și cei trei crai se duelează cu săbiile, fiecare susținându-și poziția în legătură cu adevărul împărat.

Plugușorul și Mersul cu Capra sunt alte două obiceiuri care pot fi puse în practică între Crăciun și Anul Nou. Capra se face dintr-un lemn scurt, cioplit în formă de cap de capră, pe care se lipește o piele subțire cu păr pe ea. În ultimii ani, la Novaci, singurii care au mai îndrăznit să promoveze obiceiul Caprei sunt localnicii de etnie rromă din Polovragi, însă nu la un nivel profesionist. Cântecel și strigăturile acestui obicei

nu le sunt cunoscute și se mulțumesc cu o interpretare slabă și rapidă, pentru a fi răsplătiți de cât mai mulți oameni darnici în perioada sărbătorilor. Cercetătorii consideră că dansul caprei, precum și alte manifestări zoomorfe întâlnite în satele românești la vremea Crăciunului, cum este Ursul, provin din ceremoniile sacre arhaice închinare morții și renașterii divinității.

„Aho, aho, copii și frați/Stați puțin și nu mânați”. Fiecare dintre noi a auzit aceste versuri măcar o dată în viață, la școală, în clasele primare. Este vorba despre Plugușor, o colindă agrară transmisă de grupuri de copii sau tineri din seara Ajunului Anului Nou până în dimineața Anului Nou. Subiectul Plugușorului este munca depusă pentru obținerea pâinii. Plugul, aranjat cu hârtie colorată, panglici, șervete sau flori era o prezență nelipsită în cadrul acestei colinde agrare, despre care se mai spune că mai demult era practică doar de bărbații în puterea vârstei.

Colindele vorbesc atât de frumos și atât de simplu despre nașterea Domnului, iar această veste este mereu actuală, căci în fiecare an mărturisim, de Crăciun, că „Astăzi s-a născut Hristos”. Cei mai mulți dintre novăcenii cunosc amănunte despre obiceiurile de sărbători care erau puse în practică la Novaci, dar am considerat necesară o scurtă reactualizare a cunoștințelor acestora și la fel de necesară transmiterea unor informații și idei către cei mai tineri sau către cei care nu au fost niciodată în pas cu tradiția.

Cătălin PILEA

PRIVIGHETOAREA GORJULUI, MARIA LĂTĂREȚU...

» Urmare din pag. 6

Gheorghiu- Dej, și după ce a fost feliicitată de acesta, i s-a plâns în legătură cu casa.

Se spune că nu știa carte, dar a comunicat admirabil cu lumea prin cântec.

În semn de recunoștință pentru talentul său deosebit, pentru popularitatea Gorjului prin bogăția de cântece și interpretările de excepție ale folclorului gorjenesc, autoritățile administrative locale și culturale de la nivelul județului Gorj, cu sprijinul Ioanei Lătărețu, nora Mariei, în satul natal Bălcești i-a fost amenajată o casă memorială, transformată în muzeu, în care au fost expuse multe dintre obiectele personale ale Mariei Lătărețu.

Pe oricare din scenele pe care a evoluat, Maria Lătărețu a dovedit un respect deosebit pentru publicul spectator, pe care l-a iubit ca pe propria familie. Se spune că la un concert în țară, înainte de intrarea în scenă a fost anunțată că i-a murit soțul.

Din respect pentru public, pentru sutele de oameni care veniseră special pentru ea, a avut puterea să intre în scenă și să cânte ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Ca o ironie a vieții, tot pe scenă își va găsi sfârșitul, în 27 septembrie 1972, în localitatea Românești din județul Botoșani, unde i s-a ridicat un bust.

Locuind mulți ani pe Valea Gilortului, vecin cu Julea, am avut ocazia să aflui multe lucruri despre Maria Lătărețu. Spre exemplu, am aflat că o perioadă a cântat la un restaurant în Gara de Nord din București, unde mergeau mulți studenți gorjeni să o asculte (Greculescu Ion din Novaci, Budin din Jupânești, Bărbulescu din Târgu-Jiu etc). Era foarte generoasă. La toți gorjenii le plătea consumația.

Părintele istoriei, Herodot, scria că „geții se cred nemuritori”. Maria Lătărețu, confirmă: A RĂMAS NEMURITOARE!

Poate că, în timp, autoritățile locale vor găsi de cuviință să ridice, la Novaci, câte un bust-statuie, pe un soclu comun celor două cântărețe care ne reprezintă pe noi, novăcenii: Maria Lătărețu și Lucreția Ciobanu.

În numerele următoare ale publicației „Novăceanul” voi reproduce câteva articole publicate în Revista populară „Prietenul săteanului” apărută în anul 1926 la Novaci.

Consider că e bine să fac acest lucru pentru a vedea ce lume bună a avut Novaciul, cum gândeau novăcenii în primul sfert de veac XX și cum, multe dintre lucrurile văzute pe atunci, sunt valabile și astăzi, din păcate, în secolul XXI, când s-ar crede că lumea a evoluat. Într-adevăr a evoluat foarte mult, însă sunt și mulți dintre cei care au rămas cu mentalitățile de pe atunci.

Articolele pe care le voi publica aparțin unor oameni cu cultură aleasă, cu simțăminte dintre cele mai curate, oameni pe care trebuie să-i facem cunoscuți generațiilor de astăzi, oameni pe care nu avem dreptul să-i uităm.

Constantin DĂRVĂREANU

Fără titlu

Înv. Serghie LEUȘTEAN – Pociovaliștea (Tatăl fostului Primar al anilor '70, prof Serghie S. Leuștean)

Cine sunt și de unde sunt, nu știu. De mic m-am pomenit în pădure. Mama mea, o văduvă săracă de timpuriu a fost lovită de soartă, murindu-i bărbatul. Rămasă fără sprijin în vâltoarea vieții și negăsindu-și liniștea sufletească decât într-o viață singuratică, se retrase la o peșteră din munți. Câți ani voi fi avut nu știu, dar știu că la moartea ei nu cunoșteam altă lume decât pădurea din viețuitoarele ei și ce putusem prinde din povestirile mamei.

Acolo în mijlocul bătrânului codru, am crescut mare. Singurătatea tainică a fost cea mai mare fericire a mea. Sufletul meu se retrăgea în locuri ascunse ne neprihănite, departe de bucuria și durerea satelor și orașelor, pe care nu le cunoșteam decât din spusesele mamei.

Suferea mult din cauza pierderii tatălui meu, dar niciodată nu mi-a spus cine a fost; mă învăța însă să fiu cuminte și să mă rog lui Dumnezeu. Când cerul sus se-noura și-n codru vuet să făcea de vântul ce-ncepea să bată prevestind furtună mare, smerită atunci îngenunchia într-un colț al hubrei noastre și se ruga făcându-și cruce. Eu voiam s-o imitez, dar văzându-mă că nu pot izbuti, îmi lua mâna dreaptă și adunând cele trei degete mă învățase a face semnul biruinții. Eu, naiv, o întrebam de ce închină așa smerită?

– „Peste pământ și peste cer e o putere nevăzută, atotstăpânitoare, care e Dumnezeu. Învăță a-l iubi și roagă-te în tot locul.

Aici, retrași de lume, n-avem biserică, peștera ne va servi și ca loc de închinare.

În sat, când clopotul lung suna, vestind ziua de rugăciune, lume multă se aduna în biserică și asculta învățăturile lui Dumnezeu, prin graiul preotului. Mergeam și eu și tatăl tău, până când într-o zi o boală crudă îl lovi și apoi se stinse. L-au îngropat. Pomană n-am putut să-i fac, c-am fost și eu săracă”. Și-atât mi-a spus de el.

Ochii umezi i se făceau, lacrimile îi curgeau peste obrazii strânși de griji și de nevoi și galbeni cum e ceara. Zdrobită de durere și stinsă de puteri s-a dus și ea. Rămas eu singur, în mijlocul codrului, în luptă cu toate greutățile vieții, mi-am putut da seama, că, dacă natura e câteodată vitregă, totdeauna însă e sinceră. Cum nu cunoșteam altfel de trai, am continuat pe cel

învățat lângă mama mea, liber ca păsările cerului.

Când zefirul primăverii începea să miște molatec crengile copacilor înmuguriți și să topească zăpada dela ușa peșterii mele, atunci ieșeam și eu afară.

Doamne, câtă minunăție! Deasupra cerul albastru, ziua cu soare dătător de lumină și căldură; jos pământul cu toate frumusețile lui.

Ici un ochi de poiană, pe care maestrul grădinar – natura, l-a semănat cu fel de fel de flori. Dincolo un pârâiaș cu apa limpede ca lacrima și rece ca ghiața, își spune încet povestea, coborând la vale. Prin frunzișul copacilor, pasările cu cântecele lor, salută venirea primăverii. Era atât de frumos acolo! Dar primăvara a trecut repede și după ea a venit vara, cea bogată în fel de fel de fructe, pe care eu le culegeam, fiind singurele bunătăți ale traiului din pădure. Vara a trecut și-a început să se arate primele semne ale toamnei. Bruma începe să cadă, frunzele se pălesc, cad pe jos, vântul le ia, le joacă, pentruca în urmă să le arunce în vreo groapă. Muzica încetează, cântăreții se grăbesc de plecare; iar cei rămași tănjesec gândind la frumusețile duse și la greutățile ce au să vină.

Pe mine mă cuprinde o întristare și tot mai mult mă gândesc la mama, care îmi era sătuitor și tovarăși. Vara trecuse pe nesimțite, iar frumusețile ei îmi păreau niște povești. Un sgomot îmi tulbură liniștea. Fiarele sălbatice trec înapăimântate, în fugă nebulă. Ici, se vede un ciopor de căprioare sărind sprintene peste stânci, făcându-și din aer punți peste prăpăstii; dincolo, o ursoaică necăjită își mână cu labele puii rămași încă plăpânzi. Porcul sălbatice cu părul sburlit trece grohăind. Toate vietățile pădurii trec în goană mare, într-o avalanșă ciudată. Se împreună ursul cu mistrețele, lupul cu căprioara, dar n-au timp de luptă.

Dar ce s-a întâmplat? Cineva a dat foc codrului; de aceea fug îngrozite animalele pădurii. Mă cuprinde un fior și fără să mai cunosc alte locuri decât pădurea, apuc drumul pârâiașului din vecinătate. Merg mereu și cu cât înaintam, cu atât mi se stingeau puterile. Obosit peste măsură, mă odihnesc pe un bolovan găsit în cale. Cât am mers nu mi-am putut da seama și unde am ajuns nu puteam să știu. Caut să mă

desmetecesc. Alte locuri văd, dar toate frumoase îmi par. Nu mai pot! Sunt gol, flămând, fără adăpost și peștera-i departe. Trudit de oboseală plec mai departe și dau peste ceva, pe care după descrierea mamei mele, am înțeles că trebuie să fie un sat. Avea locuințe mai mari și mai frumoase decât peștera mea, dar locuite de niște ființe la fel ca mine. Bat la prima casă ce întâlnesc în cale. Stăpânul iese, mă privește lung și disprețuitor, întrebându-mă ce poftesc.

Sunt un drumeț bătut de soartă, gol, flămând și obosit și locuința n-am. De vrei să-mi dai vreun veștmânt și ceva pentru mâncare. Dar poarta se închide repede și omul dispare. N-a înțeles că sunt sărac și milă poate n-are. Să mai încerc și la vecini, poate o fi mai cu dare și s-o îndura de-un cerșetor, strein într-un sat mare.

Dar la fel mi s-a întâmplat. Aici, în satul acesta cu case mari, frumoase, nu se cunoaște mila și oamenii aceștia poate nu știu că Dumnezeu a lăsat și săraci și bogați și totdeauna a învățat cum trebuiesc ajutați săracii. Deodată tresar. Un sunet se aude. În codru nu l-am auzit. Pășesc încet spre locul de unde auziam că vine. Și condus de sunetul care da îndreptare pașilor mei, mă pomenesc în fața unei clădiri, mult mai mare ca locuințele din sat, a cărei ușă era larg deschisă. Din năuntru se aud cântări frumoase. Fumul de tămâie îmi aduce aminte de mirosul florilor din pădure.

La intrare oamenii nu mă opresc. Pășesc încet și cu sfială, mai ales când am văzut că în ea sunt oameni foarte puțini, gândindu-mă că aci nu pot intra decât numai cei chemați și bine îmbrăcați; dar auzind mereu pomenindu-se numele lui Dumnezeu și văzând că lumea stă în genunchi așa cum sta și mama când își făcea rugăciunea, am înțeles că trebuie să fie biserică. Mai târziu cântările se opresc și preotul începe să binecuvânteze pe cei ce veniseră la biserică și deci și pe mine. El mai spunea: „Că e foarte amărât că de la o vreme lumea s-a înrăit și la biserică nu mai vine, Casa Domnului fiind tot goală. Oamenii nu mai păstrează învățăturile sfinte ale lui Iisus. Lucrează în zile de sărbătoare, defăimează numele lui Dumnezeu, nu ajută pe săraci, își răpesc avutul unul altuia, jură strâmb luând în deșert numele lui Dumnezeu și în sfârșit au urât Casa Tatălui Ceresc”.

– „Ce bine m-am simțit atunci! Sufletul mi se umpluse de o nespusă bucurie fiindcă nu făcusem o greșală că intrasem nechemat în biserică. Dumnezeu – îmi spunea mama – a făcut toate cele văzute și nevăzute. Tot el a făcut pădurea și peștera unde locuiam noi. La cuvântul lui se clătina și vuia codrul, căci de multe ori l-am auzit făcând așa. În biserică, popa ne-a spus că Dumnezeu a făcut toate; dar în pădure n-am simțit eu această putere divină, strecurându-se până-n cele mai ascunse cute ale sufletului meu? Cine mi-a spus-o? Inima mea. În codru numeni nu-ți spune despre numele lui Dumnezeu și totuși îi simți puterea lui, dar în sat, unde în toate sărbătorile se face slujbă și preotul pomenește de mii de ori numele lui Dumnezeu, n-ar trebui să se simtă și mai mult? De teamă să nu supăr pe cineva, ies înainte din biserică și las pasul să mă poarte în voia lui pe ulița satului, mulțumit că ușa bisericii nu-mi fusese închisă, ca la casele din marginea satului. Gândindu-mă la peșteră, la pârâiașul de lângă ea, la oamenii, cari defăimează numele lui Dumnezeu, mă oprii fără să vreau în fața altei case. Lume multă! Unii intrau, alții ieșau. O fi tot biserică, fiindcă numai bisericile am văzut în satul acesta că au ușile deschise.

Îmi dădui imediat seama, că nu poate fi vorba de Casa Domnului. În loc de miros de tămâie ce se asemăna cu al florilor din pădure, ieșeau mirosuri grele, ce te amețeau, în loc de cântece înălțate lui Dumnezeu ca la biserică, se auzeau răcnete, țipete de oameni răi. În loc de a respecta numele lui Dumnezeu, îl defăimau. Atunci mi-am putut da seama de ce a spus popa că la biserică sunt oameni puțini, fiindcă cei mulți erau aci. La întrebarea mea, un om mi-a spus că aceea era o cărciumă unde se mănâncă și se bea. Am plecat mai departe cu nădejdea că voui găsi pe cineva, cari să-mi dea să mănânc; dar nădejdea mi-a fost zadarnică. La orice casă băteam, poarta îmi era închisă. Văzând că pentru mine nu era loc aci, mă înapoiai iar în mijlocul pădurii, unde traiul liber și fără patimi, erau cea mai mare fericire a mea.

(Articol publicat în „Prietenul săteanului” nr.8, noiembrie 1926)

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef
Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.

Otilia GIURCA, redactor

Cristian GRECOIU, redactor

Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

**Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia**

Pre-press & print:

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

**Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI**